
RENDÉSZETI FELSŐOKTATÁS

FÓRIZS SÁNDOR

A Szlovák Köztársaság rendőrtiszti főiskolája

Pozsonyban található a Budapesti Rendőrtiszti Főiskola szakmai partnere, a Rendőr Testületi Akadémia, / Akadémia Policajného zboru v Bratislave/. (1) Az akadémia elnevezés a nyugat európai szakmai szóhasználatban megtévesztő lehet. Külföldön gyakran a nem főiskolai státuszú rendőr tisztképző intézményeket nevezik „akadémiának”, itt a szlovák esetben viszont egy akkreditált felsőoktatási szervezetről van szó, mely a régi elnevezését tradicionális okokból tartotta meg, miközben tevékenységét és felépítését lényegesen átszervezte. A név módosítása valamilyen főiskolai megnevezésre, az oktatók elmondása szerint többször is felmerült, de végül maradtak az eredeti változatnál.

Helyileg az iskola Pozsony külső területén található és a terület kiválasztásával többszörösen is szerencsésük volt annak idején, amennyiben a későbbiekben bővíthették az elhelyezést többek között új kollégiumi épülettel. Tágas, kényelmes épületek, szellős, mozgást biztosító körülmények. Az embernek kedvező benyomása van az összképről, még akkor is, ha az épületek egy része régi panel típusú és láthatóan hamarosan energiát kell fordítani a felújításukra. Igen előnyös, hogy a rendőrség lőtere az iskola mellett található és a hallgatók felkészítésében könnyen igénybe lehet venni. A másik nagy pozitívum, melynek valódi jó hatását talán ők nem is érzik igazán, a Szlovák Belügyminisztérium kriminalisztikai intézete szintén itt található. Napi munkakapcsolatban tudnak dolgozni velük, bemutatni a hallgatóknak a szakmai munkát, technikai eszközöket, a legfelkészültebb szakembereket, előadókat bevonni az oktatásba.

Magát a főiskolát a hetvenes években még az akkori Csehszlovákiában építették és a szövetségi köztársaságban négy karon folyt a rendőr tisztképzés:

- ➔ állambiztonsági,
- ➔ közbiztonsági,
- ➔ határ és idegenrendészeti,
- ➔ bűnügyi, / nyomozó/.

Az első két kar Prágában, a másik kettő Pozsonyban működött. A cseh és szlovák szétválás után a már meglévő alapra lehetett /kellett/ ráépíteni az immár független Szlovákia önálló rendőr tisztképzését és tették ezt szerintem rendkívül körültekintő, ügyes módon.

A főiskolát a szlovák országgyűlés rendelettel alapította meg 1992- en és az év október elsejétől működik önállóan, elválva a korábbi közös intézménytől. 2002-ben megszületett a felsőoktatási törvény melyben, mint főiskola szerepelnek. (2) A belügyminisztérium alárendeltségében, költségvetésén belül működnek. 2004-ben négy évre szereztek meg az akkreditációt. Ezt követően 2009-ben volt az utolsó eredményes akkreditációjuk amikor hat évre szóló engedélyt kaptak. Az új felsőoktatási törvény alapján kötelességük volt betagozódni az ország „bologna típusú” oktatásába. Az első BA jellegű tanévet 2005/2006-tal kezdték. Mivel a képzés korábban is főiskolai illetve egyetemi szintűnek volt elismerve, a 2005 előtt főiskolai vagy egyetemi képzésben diplomát szeretteket folyamatosan fogadják

a jelenlegi mester- illetve doktori tanulmányokon. Régi típusú egyetemi képzést az 1994/1995-ös tanévtől kezdve folytattak nappali tagozaton négy, levelező tagozaton öt év időtartammal és ezt alakították át a későbbiekben „bolognai típusú” MA képzéssé. A hagyományos főiskolai felkészítésre nappalira négy, levelezőre öt évre utoljára a 2004/2005-ös tanévben fogadtak hallgatókat 2010-es kifutási idővel. Ennek megfelelően öt éven keresztül egymással párhuzamosan folyt a kéttípusú felkészítés, mely nem könnyítette meg az oktatásszervezést.

Az intézmény élén a rektor áll, akit a köztársasági elnök nevez ki, három helyettesessel (oktatási, tudományos és nemzetközi, továbbképzési és külső kapcsolatok), valamint gazdasági igazgatóval. A szenátusuk 26 tagú, akik közül 9 fő hallgató. A csúcsvezetői, tanszékvezetői, professzori és docensi munkaköröket pályázattal, a tanársegédi és adjunktusi helyeket megbízással töltik fel. A rektor alárendeltségében Igazgatási Osztály segíti az intézmény vezetését körlevelek, parancsok kidolgozása útján, Szolgálati Osztály foglalkozik a hallgatókkal. Az oktatási helyettes vonalán Tanulmányi Osztály, Informatikai Technikai Osztály és hozzá tartoznak a tanszékvezetők. A tudományos helyettes hatáskörébe szervezve működik a könyvtár, a Tudományos Osztály, a Nemzetközi Kapcsolatok Osztálya és az „Erasmus” feladatok előadója. A gazdasági igazgató munkaterületén találjuk a pénzügyel, gazdálkodással, karbantartással kapcsolatos szerveket, a konyhát és a külső működtetőnek kiadott büfét. A harmadik rektor helyettes alárendeltségében folynak az iskolán szervezett továbbképzések a rendőrség, vámórség, büntetés végrehajtás részére. Ezek a tanfolyamok az érintettek szakmai előrelépését alapozzák meg és így nagy a fontosságuk mind az egyes szervezetek mind az iskola részéről. Évente több mint száz ilyen rendezvényre kerül sor.

A képzés alapja a „bolognai típusú” akkreditált bachelor, BA felkészítés mely két szakon, nappali és levelező tagozaton folyik. Ehhez mindkét szakon mester, MA és a „Személy és vagyonvédelmi szak”-on PhD. felkészítés kapcsolódik a 2006/2007-es tanévtől, elismerésre méltó módon teljessé téve a bolognai rendszert. A két BA szak:

- ➔ Személy és vagyonvédelem szak. Lényegében a magyar rendészeti felsőoktatási felkészítésnek felel meg. Kódmegjelölése 8.3.1.- „Személy és vagyonvédelem tanulmányi szak”.
- ➔ Közigazgatási szak. Kódmegjelölése 8.3.2.- „Közigazgatási szolgálatok tanulmányi szak”. A közigazgatási szervek, minisztériumok részére végez civil közigazgatási felkészítést a mi korábbi Közigazgatási Főiskolánknak megfelelően. Nem kis irigységgel néztem, hogy ők már lényegesen korábban és eredményesen megoldották a rendészeti és a közigazgatási felkészítést egy tanintézet falain belül. Itt a tanulmányok nappali és levelező tagozaton folynak.

A személy és vagyonvédelmi szakon hét szakirány található. A szak lényegében átfogja a rendészeti képzés teljes vertikumát. A BA képzés mellett MA képzés is van és doktori iskolán PhD felkészítés. A BA tanulmányok szakirányai a következők:

- ➔ rendőri felkészítés nappali (N) és levelező (L) tagozaton,
- ➔ büntetés végrehajtási N és L tagozaton,
- ➔ vámőr csak L tagozaton,
- ➔ információs szolgálatok részére történő felkészítés, csak L tagozaton,
- ➔ nemzetbiztonsági hivatal részére L tagozaton,
- ➔ katonai rendőrségi L tagozaton,
- ➔ katasztrófavédelmi, benne a tűzoltóság is L tagozaton.

A rendőri szakirányon tanuló hallgatók a második tanév sikeres befejezését követően specializációt választanak, kötelesek választani és az ahhoz kapcsolódó tantárgyakat felvenni. Ezzel az eddigi

egységes rendőri tanulmányi felkészítés megszakad, a specializáció irányába mozdul el. Választható specializációk:

- ➔ bűnügyi operatív,
- ➔ vizsgálati munka,
- ➔ közrendvédelem,
- ➔ határ- és idegenrendészet.

A rendőri képzésen polgári és hivatásos jogállású hallgatók vehetnek részt, az utóbbiak elsősorban csak levelező tagozaton. A nappali felkészítésen tanuló polgári státuszú hallgatók a minisztérium által évente megadott keretnek megfelelően a második tanév eredményes elvégzését követően kérhetik hivatásos állományba vételüket. A besoroltak havi fizetést kapnak. A harmadik év, azaz az iskola elvégzését követően a többieknek ismételten lehetőségük van hivatásos állományba kerülni. A tanév szeptember egytől augusztus 31-ig tart. A szemeszterek 12 oktatási hetet és 7 hét vizsgaidőszakot tartalmaznak. A tanévhez a rendőri szakirányon tanulóknak három hét szakmai gyakorlat kapcsolódik az első és a második tanévben. A BA nappali és levelező képzés egyaránt három-három éves. A levelező tagozaton szemeszterenként 3x1 hét összevonást szerveznek.

Az oktatást a tanszékek végzik melyek élén egy professzor áll, amennyiben hivatásos, akkor ezredesi rendfokozata lehet. Összesen tizenöt tanszék működik a következő rendszerben:

- ➔ négy rendőri tanszék (bűnügyi, rendőr szolgálati, vizsgálati, határ- és idegenrendészeti),
- ➔ négy jogi tanszék (büntetőjogi, közigazgatási, nemzetközi, munka és gazdasági jogi),
- ➔ management és informatika,
- ➔ testnevelés,
- ➔ idegen nyelv, (angol, német, orosz oktatás),
- ➔ társadalomtudományok,
- ➔ kriminalisztika,
- ➔ kriminológia,
- ➔ katasztrófavédelem.

A vámjogi kérdéseket a közigazgatási tanszék műveli a pénzügyi joggal együtt.

A főiskolára jelentkezés egyik alapfeltétele a 9+4 osztályos alap és középfokú tanulmányok befejezése. 2010-ben 360 hallgatói helyre 2616, 2009-ben 1800 jelentkezőjük volt, ami a képzés népszerűségét mutatja. Az éves beiskolázási keretet a Belügyminisztérium hagyja jóvá. A jelentkezőknek számítógépes elméleti tesztet kell teljesíteniük felvételi vizsgaként, értékeli a középfokú oktatásból hozott pontszámaikat, pszichológiai alkalmassági vizsgálatot tartanak. Az intézmény 1700 hallgatójának kétharmada levelező képzésben vesz részt. Egy évfolyamon 500–600 hallgató van. A 230 BA nappali hallgató kétharmada a személy és vagyónvédelmi, egyharmada a közigazgatási szakon tanul. A BA nappali három évfolyamán 90 fő hivatásos állományú rendőr tanul, az arányuk fokozatosan csökkent az évek során.

A mesterképzés két éves nappali vagy levelező tanulmány, a hallgatói létszám negyven százalékát tette ki, ezt az arányt harmadával kívánják csökkenteni. A BA felkészítést eredményesen befejezettek szinte teljes létszámban megpróbálnak beiratkozni az egyetemi szintre. Viszonylag könnyebben megtehetik ezt, mert jelenleg a három egymásra épülő tanulmány, BA- MA- PhD teljesen ingyenes, állami költségtérítésű. Alezredesi rendfokozattól elvárás az egyetemi diploma és ez is erősíti a továbbtanulási szándékot.

A hallgatók 60–100 euró közötti ösztöndíjban részesülnek mely a szociális helyzettől és a tanulmányi eredménytől függő összetevőkből áll. A kollégiumi elhelyezés havi 10 euróba kerül. Formaruhát,

egyenruhát nem használnak. Lehetőség van párhuzamos tanulmányok folytatására is, például a jogi egyetemen. Ebben az esetben a második képzés önköltséges.

Az oktatással száz fő oktatói és kutatói státuszon foglalkoztatott főállású munkatárs törődik. A pozsonyi jogi egyetem tanárait is bevonják a képzésbe, mely szintén a színvonal emelését szolgálja.

A PhD felkészítést tízfős szakbizottság irányítja, tagjait az iskola Tudományos Tanácsa nevezi ki. Jogosultak habilitációs eljárás lefolytatására is. 2006-ban indították az első csoportot, jelenleg ötven fő hallgató található a tudományos képzésen, az utolsó felvételi alkalmával 25 pályázót vettek fel. Három év nappali és öt év levelező képzés lett akkreditálva, nappali felkészítés jelenleg nincs. Összevonas az első két szemeszterben történik 60–60 tanóraban, kötelező és a doktori iskolákra jellemző választható tantárgyakkal, 120 kredit az előírás. A tudományos értekezés tervezetét három év után lehet benyújtani és öt éven belül meg kell védeni. 120 oldal az előírt minimum terjedelem. Saját oktatóik intenzíven kihasználják a helyben tanulás lehetőségét, itt szerezhethetnek tudományos fokozatot.

Az iskola éves költségvetése hat és hétmillió euró között ingadozik melynek hatvan százalékát a személyi juttatások teszik ki. Összesen kétszáz polgári és nyolcvan-száz hivatásos állományú dolgozót foglalkoztatnak. A tiszti iskolás felkészítésnél figyelembe veszik a tiszthelyettes oktatás tananyagát, céljait. Szlovákiában három helyen található rendőr középiskola, ezek Pozsony, Kassa és Pezinok. A pozsonyi szakközépiskola jogosult rövidített idejű, tíz hónapos tisztképzés végzésére mely nem ad főiskolai diplomát és századosi rendfokozatig biztosít előmenetelt meghatározott beosztások ellátásához.

A főiskolai BA felkészítést nagyon sok vonatkozásban a magyarhoz hasonlóan szervezik, hiszen bolognai rendszerben dolgoznak. Hat szemeszter alatt az óraszám 2152 N és 538 L, 180 kreditponttal. A tantárgyakat három nagy csoportra lehet osztani - jogi, társadalomtudományi, rendőri (szakmai). Jelentősen eltér a hazai megoldástól, hogy a szakirányok tananyaga az első három félévben szinte megegyezik, a csekély eltérést hét választható tantárgy, három kötelező közülük, együttesen 72 tanórāja adja az addigi 828 kontaktórából. A negyedik szemeszter 324 órájából 72 kötelezően és 24 szabadon választható. Az ötödik szemeszterrel bontakoznak ki a specializációk és szakirányok, összesen 216 órában a tanulmányok végéig, melyből 144 óra a kötelezően és 72 óra a szabadon választható. A BA felkészítésben a program 41 tantárgyat biztosít valamilyen módon választásra, mely nyilvánvalóan indokolt is a nagyszámú specializáció miatt.

Ha a tantárgyakat, arányaikat nézzük a rendészeti szakon, a teljesség igénye nélkül, az alábbi fő vonalak alakulnak ki:

- ➔ a jogi tárgyak 776/148 kontaktóra N és L tagozaton, mely arány még magasabb is lehet a választható területek révén,
- ➔ vezetéselmélet 72/20,
- ➔ szociológia és politológia 60/14,
- ➔ filozófia és logika 48/12,
- ➔ pszichológia és etika 60/14,
- ➔ gazdasági ismeretek 36/10,
- ➔ informatika 48/12,
- ➔ kriminalisztika 96/24,
- ➔ kriminológia 48/12,
- ➔ törvényszéki tudományok 48/12,
- ➔ kommunikáció 36/10.

Egy-egy hallgató esetében nehéz bemutatni a pontos arányokat, mert a specializáció és a választható tantárgyak eltérő kombinációkat tesznek lehetővé. A szabadon választás lehetősége tovább erősíthet egyes területeket, így például felvehető tárgy:

- ➔ informatikai gyakorlat 24/6,
- ➔ kisebbségi csoportok szociológiája 24/6,
- ➔ menekültjog 24/6,
- ➔ emberjog 48/12,
- ➔ római jog 24/6,
- ➔ rendészettörténet 24/6,
- ➔ rendészeti testületek az Európai Unióban 24/6,
- ➔ kriminalisztikai gyakorlat 24/6.

A szorosabban vett rendőri szakmai tananyag felbontása a rendőri szolgálati ágak és a szakelmélet nagyobb önálló blokkjai alapján történik. A specializációk esetében kötelezően választandó tantárgyként jelennek meg:

- ➔ közlekedésrendészet 144/40,
- ➔ bűnügyi-operatív ismeretek 144/40,
- ➔ vizsgálati munka 144/40,
- ➔ határ és idegenrendészet 144/40,
- ➔ közbiztonság, közrendvédelem 144/40, az ötödik és hatodik félévbe. Mindegyik területnek van egy megelőző általános alapozó egysége melyet valamennyi hallgató megkap.
- ➔ Közös rendőri oktatási témák:
- ➔ a rendészeti tevékenységek szakelmélete 24 /6,
- ➔ speciális rendőri tevékenységek 24/6,
- ➔ személy- és objektumbiztosítás 24/6,
- ➔ személy- és objektumvédelem 36/10.

A képzési program természetesen tartalmazza a nem rendőri szakirányok óráit is, például:

- ➔ büntetés végrehajtási ismeretek 72/20,
- ➔ büntetés végrehajtási pszichológia és pedagógia 72/20,
- ➔ katonai rendőri tevékenység 72/20.

Sajátos az idegen nyelvi felkészítés szervezése, amennyiben az első három félévben kötelező 24-24-48 tanóra felvétele hét kreditpont értékben, majd két további blokkban már, mint választható lehetőség bukkan fel 24 és 48 órás tervezésben hat ponttal.

Érdekes a testnevelési felkészítés szervezése, az első öt félévben szerepel 24–2 órás két kreditpontos egységekben, azaz hetente két tanóra. Ebből azonban a második és negyedik félév szabadon választható.

A mester képzés néhány sajátosságát érdemes átgondolni. Mind a levelező, mind a nappali négy szemeszteres, a N 1272, a L 322 kontakt órával, 120 kreditponttal. Jelentős a kötelező és szabadon választható tantárgyak száma, összesen 25 a négy félév alatt 24–24 kötelezően megszerzendő kreditpont értékben, 252–112 órában. A tanterv felkínál hat különböző angol nyelven oktatott 24–6 órás (N-L) szakmai blokkot 3–3 kreditponttal.

Az intézmény tagja az európai Erasmus Programnak. Kétoldalú szerződések alapján minden tanévben utaznak hallgatók külföldi főiskolákra, egyetemekre. Kialakult kapcsolatuk van a magyar Rendőrtiszti Főiskolával, a berlini Gazdasági és Jogi Főiskolával, a Prágai Rendőr Akadémiával, a Mikolas Romeris Egyetemen a litvániai Vilniusból és a Közszolgálati Egyetemen Észtországból.

RENDESZETI FELSŐOKTATÁS

A történelmi hagyományok és talán a nyelvi könnyebbségek révén a kapcsolatok első helyén Prága szerepel ahol a 2009/2010 es tanévben tíz hallgatójuk volt. A külföldről érkezők részére a rendészeti szakon hat, a közigazgatási szakon két tantárgyat oktatnak angol nyelven az Erasmus Programban résztvevők részére, közöttük közigazgatási jogot, nemzetközi és európai uniós munkajogot, nemzetközi rendőri együttműködést. Tantárgyak és oktatás vonatkozásában olyan érzése van az embernek, ha a képzést vizsgálja, mintha a „hazai pályán” lenne. A legmeghatározóbb eltérés a különböző szakirányok, specializációk négy féléves, döntően közös felkészítése.

- ➔ Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Sklabinská 1, 83517 Bratislava,
- ➔ Zákona c. 131/2002 Z.z. o vysokých školach....

FELHASZNÁLT IRODALOM:

Személyes adatgyűjtés a helyszínen.

Studijná príručka, Akademický rok 2010/2011, szlovák nyelvű tanulmányi szabályzat a 2010/2011 tanulmányi évre.

Főiskolai honlap, www.akademiapz.sk.